

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

18 kwietnia 2013 r.*

Odwołanie — Artykuł 225 ust. 1 WE, art. 235 WE i art. 288 akapit drugi WE — Skarga o stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty Europejskiej — Ocena pozaumownego charakteru sporu — Właściwość sądów wspólnotowych

W sprawie C-103/11 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 26 lutego 2011 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez T. van Rijna, E. Montaguti oraz J. Samnaddę, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez A. Berenbooma, advocaat, i M. Isgoura, avocat,

strona skarżąca,

w której drugą stroną są:

Systran SA, z siedzibą w Paryżu (Francja),

Systran Luxembourg SA, z siedzibą w Luksemburgu (Luksemburg),

reprezentowane przez adwokatów J.P. Spitzera i E. De Boissieu,

strona skarżąca w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano (sprawozdawca), prezes izby, M. Ilešič, E. Levits, J.J. Kasel i M. Berger, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 19 kwietnia 2012 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 listopada 2012 r.,

wyduje następujący

* Język postępowania: francuski.

Wyrok

- 1 Komisja Europejska wnosi w odwołaniu o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie T-19/07 Systran i Systran Luxembourg przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-6083, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”, w którym Sąd zasądził od niej na rzecz spółki Systran SA (zwanego dalej „Systranem”) odszkodowanie ryczałtowe w kwocie 12 001 000 EUR tytułem naprawy szkody powstałej w wyniku naruszenia praw autorskich i know-how Systranu w następstwie zorganizowanego przez Komisję przetargu na obsługę i rozbudowę lingwistyczną jej systemu automatycznego tłumaczenia.

Okoliczności powstania sporu

- 2 Pierwotna wersja systemu automatycznego tłumaczenia Systran (SYStem TRANslation), „Systran Mainframe”, została stworzona w 1968 r. i była sprzedawana przez World Translation Center Inc. (zwaną dalej „WTC”) oraz inne stowarzyszone spółki (zwane dalej razem „grupą WTC”).
- 3 Początkowo, po zawarciu umowy z WTC w 1975 r., Komisja zaczęła używać omawianego systemu dla służb tłumaczeń w wersji „EC-Systran Mainframe”. W latach 1976–1987 Komisja zawarła ponadto szereg umów ze spółkami grupy WTC w celu, po pierwsze, ulepszenia systemu automatycznego tłumaczenia Systran, a po drugie, opracowania nowych par językowych, czyli w sumie dziewięciu par językowych.
- 4 Na mocy szeregu umów zawieranych od września 1985 r. spółka Gachot SA (zwana dalej „Gachotem”) nabyła spółki grupy WTC, które były właścicielami technologii Systran i wersji Systran Mainframe systemu automatycznego tłumaczenia Systran, i po tym nabyciu grupa stała się grupą Systran.
- 5 W dniu 4 sierpnia 1987 r. grupa Systran i Komisja podpisały umowę dotyczącą wspólnej organizacji opracowywania i ulepszania systemu automatycznego tłumaczenia Systran dla języków urzędowych Wspólnoty Europejskiej, obecnych i przyszłych, a także jego zastosowania (zwaną dalej „umową o współpracy”). Na mocy art. 11 i 12 umowy o współpracy do umowy miało zastosowanie prawo belgijskie, a każdy spór pomiędzy stronami dotyczący interpretacji, wykonania lub niewykonania umowy podlegał arbitrażowi.
- 6 W latach 1988–1989 Komisja zawarła dalsze cztery umowy z Gachotem, który sam następnie przyjął nazwę „Systran”, w celu uzyskania „licencji na użytkowanie” systemu automatycznego tłumaczenia Systran w odniesieniu do par języków: niemiecki–angielski, niemiecki–francuski, angielski–grecki, hiszpański–angielski i hiszpański–francuski.
- 7 W grudniu 1991 r. Komisja rozwiązała umowę o współpracy ze względu na nieprzestrzeganie zobowiązań umownych przez Systran. W chwili rozwiązania umowy o współpracy wersja EC-Systran Mainframe systemu automatycznego tłumaczenia Systran obejmowała szesnaście wersji językowych.
- 8 Później grupa Systran stworzyła i wprowadziła na rynek nową wersję systemu automatycznego tłumaczenia Systran, mogącą funkcjonować w systemach operacyjnych Unix i Windows, czyli „Systran Unix”, natomiast Komisja opracowała wersję EC-Systran Mainframe tego systemu, częściowo przy pomocy zewnętrznego partnera umownego, która to wersja funkcjonowała w systemie operacyjnym Mainframe, niekompatybilnym z systemami operacyjnymi Unix i Windows.
- 9 Następnie, w celu umożliwienia funkcjonowania wersji EC-Systran Mainframe systemu automatycznego tłumaczenia Systran w środowiskach Unix i Windows, pomiędzy spółką Systran Luxembourg SA (zwaną dalej „Systranem Luxembourg”) a Komisją zostały zawarte cztery umowy, dzięki którym powstał system automatycznego tłumaczenia pod nazwą „EC-Systran Unix” (zwane dalej „umowami o migracji”).

- 10 Przy zawarciu pierwszej z umów o migracji w grudniu 1997 r. Systran wyraził zgodę na używanie przez Komisję, po pierwsze, znaku towarowego Systran konsekwentnie dla każdego systemu automatycznego tłumaczenia pochodzącego od pierwotnego systemu Systran wyłącznie w celu rozpowszechniania lub udostępniania tego systemu, a po drugie, produktów Systranu w środowisku Unix lub Windows na wewnętrzne potrzeby Komisji.
- 11 Artykuł 13 pierwszej umowy o migracji stanowił, że „Komisja jest bezzwłocznie informowana o każdym wyniku lub każdym patencie uzyskanym przez [Systran Luxembourg] w wykonaniu niniejszej umowy; ten wynik lub patent należą do Wspólnot Europejskich, które mogą nimi swobodnie dysponować, z wyjątkiem przypadków, w których istnieją już prawa własności przemysłowej lub intelektualnej”, oraz że „[s]ystem tłumaczenia automatycznego Komisji, w tym jego komponenty, nawet zmodyfikowane podczas wykonywania umowy, pozostaje własnością Komisji, z wyjątkiem przypadków, w których istnieją już prawa własności przemysłowej lub intelektualnej”.
- 12 Na mocy art. 15 i 16 pierwszej umowy o migracji prawem mającym zastosowanie do tej umowy było prawo luksemburskie, a każdy spór pomiędzy stronami dotyczący tej umowy podlegał właściwości sądów luksemburskich.
- 13 Ponadto pierwszy aneks do czwartej umowy o migracji określał datę końcową tej umowy na dzień 15 marca 2002 r. i stanowił w szczególności, że Systran Luxembourg zobowiązuje się do dostarczenia do tego dnia zaktualizowanego dowodu posiadania wszelkich praw własności intelektualnej i przemysłowej dochodzonych przez grupę Systran i związanych z systemem automatycznego tłumaczenia Systran. Zdaniem Komisji Systran Luxembourg nie przekazał jej tych informacji.
- 14 W dniu 4 października 2003 r. Komisja opublikowała ogłoszenie o przetargu na obsługę i rozbudowę lingwistyczną systemu automatycznego tłumaczenia Komisji EC-Systran Unix. W przetargu tym zamówienia w dwóch częściach na dziesięć, które obejmował przetarg, udzielono spółce Gosselies SA (zwanej dalej „spółką Gosselies”).
- 15 Pismem z dnia 31 października 2003 r. Systran zwrócił Komisji uwagę, że przewidziane przez nią do realizacji prace mogą naruszać jego prawa własności intelektualnej, na co Komisja odpowiedziała, że grupa Systran nie dostarczyła dowodu na posiadanie praw własności intelektualnej, na które Systran się powołuje w odniesieniu do oprogramowania do automatycznego tłumaczenia Systran, i że w związku z tym uważa ona, iż Systran nie ma prawa sprzeciwiać się realizacji prac przez spółkę, która wygrała przetarg.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 16 Wnioskiem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 25 stycznia 2007 r. Systran i Systran Luxembourg wniosły skargę o odszkodowanie z tytułu szkody poniesionej rzekomo ze względu na bezprawne działania, podjęte w następstwie przetargu Komisji dotyczącego obsługi i rozbudowy lingwistycznej jej systemu automatycznego tłumaczenia.
- 17 Wspomniane spółki wniosły do Sądu, po pierwsze, o nakazanie natychmiastowego zaprzestania przez Komisję naruszania praw własności intelektualnej i ujawniania informacji; po drugie, o nakazanie konfiskaty lub zniszczenia niektórych danych informatycznych będących w posiadaniu Komisji i spółki Gosselies; po trzecie, o nakazanie Komisji zapłaty kwoty wynoszącej co najmniej 1 170 328 EUR na rzecz Systranu Luxembourg i 48 804 000 EUR, z możliwością przeszacowania, na rzecz Systranu; po czwarte, o nakazanie publikacji orzeczenia na koszt Komisji w gazetach i czasopiśmie specjalistycznych oraz na specjalistycznych stronach internetowych; oraz po piąte, o obciążenie Komisji kosztami postępowania.

- 18 Przed przystąpieniem do rozpoznania sprawy co do istoty Sąd zbadał na wstępie podnoszone przez Komisję zarzuty niedopuszczalności.
- 19 W odniesieniu do pierwszego spośród wskazanych zarzutów, dotyczącego niedopuszczalności części żądań mających na celu zasądzenie od Komisji odszkodowania za podnoszoną przez Systran i Systran Luxembourg szkodę, opartego na umownej podstawie żądania, Sąd w pkt 57–64 zaskarżonego wyroku przypominał zasady właściwości do rozpoznania skargi w dziedzinach odpowiedzialności umownej i pozaumownej.
- 20 Po tym objaśnieniu, w ramach badania żądania odszkodowawczego Systranu i Systranu Luxembourg, Sąd stwierdził w pkt 68–77 zaskarżonego wyroku, że wskazane spółki przedstawiły wystarczająco dużo informacji, by umożliwić sformułowanie wniosku, że grupa Systran może powoływać się na prawa autorskie w odniesieniu do wersji Systran Unix systemu automatycznego tłumaczenia Systran, zaś Komisja nie podważyła właściwości Sądu poprzez zakwestionowanie praw autorskich, na które powołuje się grupa Systran w odniesieniu do tej wersji.
- 21 W odniesieniu do know-how, w pkt 78–81 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, po pierwsze, że tajemnica handlowa obejmuje informacje techniczne dotyczące know-how, a ich przekazanie, nie tylko do publicznej wiadomości, lecz także jedynie osobie trzeciej, może poważnie naruszyć interesy tego, kto dostarczył tych informacji, a po drugie, że informacje techniczne, które objęte są tajemnicą handlową przedsiębiorstwa i które zostały przekazane Komisji do określonych celów, nie mogą być ujawnione osobie trzeciej do innych celów bez zgody danego przedsiębiorstwa.
- 22 Sąd doszedł tym samym w pkt 82 zaskarżonego wyroku do wniosku, że Systran i Systran Luxembourg wskazały, w sposób wystarczający pod względem prawnym, by uzasadnić właściwość przyznanej Sądowi na mocy art. 235 WE, naruszenie przez Komisję zobowiązań pozaumownych dotyczących prawa autorskiego i know-how odnoszących się do wersji Systran Unix systemu automatycznego tłumaczenia Systran.
- 23 Następnie Sąd w pkt 84–102 zaskarżonego wyroku zbadał, czy z akt sprawy wynika, że liczne umowy zawarte przez grupę WTC wraz grupą Systran (zwane dalej „grupą WTC/Systran”) z jednej strony a Komisją z drugiej strony dały tej instytucji umowne przyzwolenie na ujawnienie osobie trzeciej, czyli w tym przypadku spółce Gosselies, bez zgody Systranu i Systranu Luxembourg, informacji mogących podlegać ochronie z tytułu praw autorskich i know-how grupy Systran.
- 24 W świetle wszystkich tych względów Sąd oddalił w pkt 104 zaskarżonego wyroku pierwszy zarzut niedopuszczalności podniesiony przez Komisję.
- 25 W odniesieniu do drugiego zarzutu niedopuszczalności, dotyczącego braku wystarczającej jasności skargi, Sąd w pkt 107–110 zaskarżonego wyroku oddalił ten zarzut jako bezzasadny.
- 26 W pkt 113–117 zaskarżonego wyroku Sąd oddalił również trzeci zarzut niedopuszczalności, dotyczący braku swojej właściwości do orzekania w przedmiocie naruszenia prawa własności intelektualnej w ramach skargi o odszkodowanie, uznawszy, że pojęcie naruszenia prawa autorskiego jest w niniejszej sprawie przytoczone łącznie z pojęciem ochrony poufności know-how wyłącznie w celu zakwalifikowania zachowania Komisji jako bezprawnego w ramach skargi dotyczącej odpowiedzialności pozaumownej.
- 27 Wreszcie w pkt 118–124 zaskarżonego wyroku Sąd oddalił zarzuty niedopuszczalności wobec części żądań innych niż żądania odszkodowania przedstawionych przez Systran i Systran Luxembourg.
- 28 W ramach analizy wniosku o odszkodowanie co do istoty Sąd sprawdził przede wszystkim w pkt 137–147 zaskarżonego wyroku istnienie zasadniczego podobieństwa między wersjami Systran Unix i EC-Systran Unix systemu automatycznego tłumaczenia Systran, orzekając, że umożliwia ono

Systranowi i Systranowi Luxembourg powołanie się na prawa grupy Systran do wersji Systran Unix tego systemu w celu sprzeciwienia się ujawnieniu osobie trzeciej bez ich zgody wersji pochodnej EC-Systran Unix omawianego systemu. W tym kontekście w pkt 148–157 tegoż wyroku Sąd oddalił ze względu na ogólnikowość i brak dowodów technicznych argumenty Komisji zmierzające do zanegowania praw Systranu i Systranu Luxembourg na podstawie tego, że omawiana wersja EC-Systran Unix jest jedynie wynikiem migracji wersji EC-Systran Mainframe systemu automatycznego tłumaczenia Systran do innego środowiska.

- 29 Następnie, przypominawszy w pkt 158 zaskarżonego wyroku istotę zachowania zarzucanego Komisji, Sąd przeprowadził w pkt 200–261 owego wyroku ogólną analizę bezprawności tego zachowania.
- 30 W ramach wspomnianej analizy Sąd ustalił, po pierwsze, w pkt 201 oraz 204–215 zaskarżonego wyroku, że Systran i Systran Luxembourg mogą powoływać się na prawo do sprzeciwienia się temu, by Komisja zamawiała bez ich zgody prace dotyczące określonych aspektów wersji EC-Systran Unix systemu automatycznego tłumaczenia Systran u osoby trzeciej, w oparciu w szczególności o domniemanie prawa własności intelektualnej ustanowione w art. 5 dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz.U. L 157, s. 45), zgodnie z którym twórcy danego utworu do uznania go za twórcę wystarczy umieszczenie jego nazwiska na utworze. W pkt 202 i 216–222 omawianego wyroku Sąd stwierdził, że Komisja nie była w stanie wykazać, iż była ona upoważniona, ze względu na prawa przekazane w umowach zawieranych z grupą Systran od 1975 r. i przyznane w tych ramach finansowanie, do użytkowania i ujawnienia, które nastąpiły po udzieleniu spornego zamówienia publicznego.
- 31 Po drugie, w pkt 228–260 zaskarżonego wyroku Sąd przeprowadził analizę charakteru prac powierzonych przez Komisję osobie trzeciej, by ustalić, czy prace te mogły prowadzić do modyfikacji lub przekazania informacji lub elementów dotyczących wersji Systran Unix systemu automatycznego tłumaczenia Systran, które znajdują się w wersji EC-Systran Unix tego systemu.
- 32 W pkt 261 zaskarżonego wyroku Sąd doszedł do wniosku, że Komisja dopuściła się czynu bezprawnego w świetle ogólnych zasad wspólnych dla praw państw członkowskich mających zastosowanie w tej dziedzinie. Zdaniem Sądu to bezprawne działanie stanowiło wystarczająco istotne naruszenie praw autorskich i know-how, jakie grupa Systran posiada w odniesieniu do wersji Systran Unix systemu automatycznego tłumaczenia Systran, i mogło prowadzić do powstania odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty.
- 33 Dokonawszy powyższych ustaleń, Sąd zbadał następnie w pkt 262–325 zaskarżonego wyroku szkody poniesione przez Systran i Systran Luxembourg oraz związek przyczynowy wiążący te szkody i bezprawne zachowanie Komisji.
- 34 W wyniku tego badania Sąd doszedł do wniosku w pkt 326 omawianego wyroku, że na rzecz Systranu należy zasądzić ryczałtową kwotę odszkodowania wynoszącą 12 001 000 EUR w celu naprawienia szkody wyrządzonej zachowaniem Komisji.
- 35 W pozostałym zakresie w pkt 329–332 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, że nie należy uwzględniać żądań Systranu i Systranu Luxembourg dotyczących środków innych niż przyznanie odszkodowania.

Żądania stron

- 36 Komisja wnosi w odwołaniu do Trybunału o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku;

- oddalenie skargi o odszkodowanie;
- obciążenie Systranu i Systranu Luxembourg kosztami postępowania w obu instancjach oraz
- tytułem żądania ewentualnego – uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do Sądu do ponownego rozpoznania.

37 Systran i Systran Luxembourg wnoszą do Trybunału o:

- oddalenie odwołania oraz
- obciążenie Komisji kosztami postępowania.

W przedmiocie wniosku o otwarcie na nowo ustnego etapu postępowania

- 38 Ustny etap postępowania został zamknięty w dniu 15 listopada 2012 r. po przedstawieniu opinii przez rzecznika generalnego.
- 39 Pismem z dnia 14 grudnia 2012 r. Systran i Systran Luxembourg zwróciły się do Trybunału o zarządzenie otwarcia na nowo ustnego etapu postępowania.
- 40 Na poparcie swego wniosku spółki te podnoszą, że w opinii rzecznika generalnego z dnia 15 listopada 2012 r. pojawiają się nowe argumenty, które nie były dotąd przedmiotem dyskusji między stronami.
- 41 W tym względzie należy zauważyć, iż Trybunał może w każdej chwili, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, postanowić o otwarciu ustnego etapu postępowania na nowo na podstawie art. 83 regulaminu postępowania, w szczególności jeśli uzna, że okoliczności zawisłej przed nim sprawy nie są wystarczająco wyjaśnione lub też jeśli sprawa ma zostać rozstrzygnięta na podstawie argumentu, który nie był przedmiotem dyskusji między stronami lub podmiotami określonymi w art. 23 statusu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. wyrok z dnia 22 listopada 2012 r. w sprawie C-116/11 Bank Handlowy i Adamiak, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 42 W niniejszym postępowaniu Trybunał, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, uznaje, że dysponuje informacjami niezbędnymi, by udzielić odpowiedzi w odniesieniu do przedstawionych zagadnień, oraz że strony wypowiedziały się na temat tych informacji.
- 43 Z tego względu należy oddalić wniosek Systranu i Systranu Luxembourg o zarządzenie otwarcia na nowo ustnego etapu postępowania.

W przedmiocie odwołania

- 44 Na poparcie odwołania Komisja podnosi osiem zarzutów.
- 45 Zarzut pierwszy dotyczy naruszenia przez Sąd prawa ze względu na to, że zakwalifikował on spór jako pozaumowny. Zarzut drugi dotyczy naruszenia prawa do obrony oraz zasad dotyczących rozkładu ciężaru dowodu. W zarzucie trzecim Komisja podnosi nieprawidłowe stosowanie przez Sąd norm prawa autorskiego w zakresie dowodu na własność praw autorskich powoływanych przez Systran. W zarzutach czwartym i piątym Komisja podnosi, że Sąd popełnił oczywisty błąd w ocenie bezprawnego lub zawinionego charakteru jej zachowania i wystarczająco istotnego charakteru jej jakoby bezprawnego działania. W zarzucie szóstym Komisja podnosi, po pierwsze, że Sąd naruszył prawo przy interpretacji wyjątku określonego w art. 5 dyrektywy Rady 91/250/EWG z dnia 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych (Dz.U. L 122, s. 42), i po drugie, że uchybił obowiązkowi uzasadnienia wyroku w zakresie wyjątku z art. 6 wspomnianej dyrektywy. Zarzut

siódmy dotyczy naruszenia prawa przy ocenie istnienia wystarczająco bezpośredniego związku przyczynowego między zarzucanym czynem bezprawnym a domniemaną szkodą. Wreszcie zarzut ósmy dotyczy naruszenia prawa przy ustaleniu wysokości odszkodowania na kwotę 12 001 000 EUR.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia prawa przy ocenie pozaumownego charakteru sporu

Argumentacja stron

- 46 Komisja podnosi w pierwszej kolejności, że Sąd niewłaściwie zastosował orzecznictwo z wyroku z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie C-214/08 P Guigard przeciwko Komisji, w którym w pkt 43 wyjaśniono, że samo powołanie się na reguły prawne niewynikające z danej umowy, lecz obowiązujące strony, nie może skutkować zmianą umownego charakteru sporu i wykluczyć go z zakresu jurysdykcji właściwego sądu. W przeciwnym razie charakter sporu i, co za tym idzie, właściwy sąd mogłyby ulegać zmianie w zależności od norm, na które powoływałyby się strony, co byłoby sprzeczne z regułami właściwości rzeczowej poszczególnych sądów.
- 47 Z tego punktu widzenia Sąd powinien był zbadać w świetle poszczególnych istotnych okoliczności sprawy, czy żądanie odszkodowawcze przedstawione przez Systran i Systran Luxembourg opiera się w sposób obiektywny i całościowy na zobowiązaniach pochodzenia umownego, czy na zobowiązaniach pochodzenia pozaumownego, umożliwiając w ten sposób zakwalifikowanie podstawy sporu jako umownej lub pozaumownej. Charakter danego twierdzenia nie jest bowiem w opinii Komisji decydującym czynnikiem przy ustalaniu właściwości sądów wspólnotowych w tym względzie. Co za tym idzie, spór dotyczący praw autorskich wynikających z umowy, licencji lub cesji ma charakter umowny, gdyż jego rozstrzygnięcie zależy z konieczności od interpretacji warunków zbycia lub przyznania tych praw, uzgodnionych przez strony.
- 48 Z tego względu, gdyby powołanie się przez Systran na działanie, które jego zdaniem nie było dozwolone na mocy postanowień umownych, miało wystarczyć do przekształcenia jego sporu z Komisją w spór z zakresu odpowiedzialności pozaumownej, skutkowałoby to nieuzasadnionym rozszerzeniem zakresu stosowania art. 235 WE kosztem art. 238 WE.
- 49 W drugiej kolejności Komisja utrzymuje, że Sąd dokonał błędnej oceny prawnej w odniesieniu do interpretacji praw nadanych w drodze licznych dokumentów umownych i pism, na które powoływano się w pierwszej instancji, w tym w szczególności umowy z dnia 22 grudnia 1975 r. zawartej między Komisją a WTC, umów zawartych w latach 1976–1987 ze spółkami grupy WTC – wśród których znajduje się w szczególności umowa o współpracy technicznej z dnia 18 stycznia 1985 r. zawarta z Gachotem – umowy o współpracy, umów licencyjnych zawartych z Gachotem w latach 1988 i 1989 oraz umów o migracji.
- 50 Choć bowiem Sąd uznał istnienie po stronie Komisji szczególnych praw umownych, a w szczególności „praw użytkowania” do wersji EC-Systran Unix systemu automatycznego tłumaczenia Systran, to nie ocenił właściwie treści i dokładnego charakteru tych praw.
- 51 Wskutek tego Sąd błędnie zinterpretował, a wręcz wypaczył jasny sens wspomnianych wyżej umów, co doprowadziło go do popełnienia błędu w ocenie charakteru sporu.
- 52 Na zakończenie w trzeciej kolejności Komisja powołuje się na naruszenie reguł wykładni dotyczących umów, ponieważ Sąd nie mógł dokonać interpretacji umów o migracji, a zwłaszcza art. 13 pierwszej z tych umów, w ten sposób, że Komisji nie przyznaje się w nich żadnych praw. W tym kontekście Komisja podnosi, że Sąd dopuścił się również błędu, stwierdzając, że ponieważ Systran nie był stroną umów o migracji, owe umowy jako takie Systranu nie obowiązywały, zgodnie z zasadą względnego skutku umów.

- 53 Systran i Systran Luxembourg uważają z kolei, że Sąd nie naruszył prawa, dokonując wykładni ww. wyroku Guigard przeciwko Komisji. W celu uznania, że jest właściwy, Sąd nie poprzestał bowiem na zbadaniu sporu w świetle reguł prawnych, na które powoływały się wspomniane spółki, lecz zasadniczą część uzasadnienia zaskarżonego wyroku poświęcił analizie przedstawionych przez Komisję umów. W szczególności w pkt 62 owego wyroku Sąd przypomniał, że dokonując oceny swej właściwości, jak najbardziej może on zbadać treść umowy, tak jak to czyni w przypadku jakiegokolwiek dokumentu, na który powołuje się strona w uzasadnieniu swej argumentacji, aby dowiedzieć się, czy dokument taki może podważyć właściwość rzeczową, która została mu wyraźnie powierzona w art. 235 WE.
- 54 Z tego punktu widzenia w pkt 71–100 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, że przywołane umowy nie zawierały żadnej klauzuli o zbyciu praw czy postanowień dającej Komisji prawo do zlecania lub samodzielnego przeprowadzania prac naruszających prawa autorskie Systranu ani do ujawniania informacji mogących podlegać ochronie z tytułu praw autorskich.
- 55 Wynika z tego, że Sąd nie naruszył w żaden sposób prawa przy interpretacji omawianych umów, gdyż one same nie mają najmniejszego znaczenia, jeśli chodzi o ustalenie właściwości sądu w niniejszej sprawie, oraz że słusznie orzekł w pkt 101–104 zaskarżonego wyroku, iż spór ma charakter pozaumowny.

Ocena Trybunału

- 56 Traktat WE przewiduje podział właściwości między sądami wspólnotowymi i sądami krajowymi w zakresie skarg sądowych skierowanych przeciwko Wspólnocie, mających na celu stwierdzenie jej odpowiedzialności odszkodowawczej (wyrok z dnia 29 lipca 2010 r. w sprawie C-377/09 Hanssens-Ensch, Zb.Orz. s. I-7751, pkt 16).
- 57 W szczególności zgodnie z brzmieniem art. 240 WE, z zastrzeżeniem właściwości Trybunału lub Sądu określonej traktatem, spory, których stroną jest Wspólnota, podlegają jurysdykcji sądów krajowych (zob. wyrok z dnia 9 października 2001 r. w sprawach połączonych od C-80/99 do C-82/99 Flemmer i in., Rec. s. I-7211, pkt 39; a także ww. wyrok w sprawie Guigard przeciwko Komisji, pkt 39).
- 58 Tymczasem żadne z postanowień traktatu nie przyznaje Trybunałowi lub Sądowi właściwości do rozpoznawania sporów dotyczących odpowiedzialności umownej Wspólnoty, z wyjątkiem art. 238 WE. Artykuł ten wymaga jednak umieszczenia klauzuli arbitrażowej w umowie zawartej przez Wspólnotę lub w jej imieniu (zob. ww. wyroki: w sprawie Flemmer i in., pkt 42; a także w sprawie Guigard przeciwko Komisji, pkt 40, 41) i rodzi w ten sposób właściwość stanowiącą odstępstwo od powszechnie obowiązujących przepisów prawa, którą tym samym należy interpretować ściśle (zob. wyroki: z dnia 18 grudnia 1986 r. w sprawie 426/85 Komisja przeciwko Zoubekowi, Rec. s. 4057, pkt 11; a także z dnia 20 lutego 1997 r. w sprawie C-114/94 IDE przeciwko Komisji, Rec. s. I-803, pkt 82).
- 59 Wynika z tego, że na podstawie art. 240 WE spory dotyczące odpowiedzialności umownej Wspólnoty w przypadku braku klauzuli arbitrażowej podlegają właściwości sądów krajowych (ww. wyrok w sprawie Hanssens-Ensch, pkt 19).
- 60 Natomiast jeśli chodzi o odpowiedzialność pozaumowną Wspólnoty, tego rodzaju spory należą do właściwości sądów wspólnotowych. Artykuł 235 WE w związku z art. 225 ust. 1 WE przewiduje bowiem, że Trybunał i Sąd są właściwe do orzekania w sporach dotyczących odszkodowań określonych w art. 288 akapit drugi WE, który to artykuł dotyczy właśnie rzeczowej odpowiedzialności pozaumownej. Jest to wyłączna właściwość sądów wspólnotowych (zob. podobnie wyroki: z dnia 13 marca 1992 r. w sprawie C-282/90 Vreugdenhil przeciwko Komisji, Rec. s. I-1937, pkt 14; z dnia 26 listopada 2002 r. w sprawie C-275/00 First i Franex, Rec. s. I-10943, pkt 43 i przytoczone tam

orzecznictwo; a także ww. wyrok w sprawie Hanssens-Ensch, pkt 17), a rzeczone sądy powinny badać, czy zachodzą wszystkie łączne przesłanki, tj. bezprawność zarzucanego instytucjom zachowania, rzeczywisty charakter szkody oraz istnienie związku przyczynowego między zarzucanym zachowaniem a podnoszoną szkodą, gdyż od ich spełnienia zależy powstanie odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty (zob. wyrok z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie C-243/05 P Agraz i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-10833, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 61 Z powyższych rozważań wynika, że w celu ustalenia sądu właściwego do rozstrzygnięcia danej skargi skierowanej przeciwko Wspólnocie w celu stwierdzenia jej odpowiedzialności za szkodę należy zbadać, czy przedmiotem tej skargi jest odpowiedzialność umowna, czy też odpowiedzialność pozaumowna Wspólnoty (ww. wyrok w sprawie Hanssens-Ensch, pkt 20).
- 62 W tym względzie należy zauważyć, że pojęcie odpowiedzialności pozaumownej w rozumieniu art. 235 WE i art. 288 akapit drugi WE, mające autonomiczny charakter, należy interpretować w świetle jego celu, polegającego na umożliwieniu podziału właściwości między sądami wspólnotowymi i krajowymi.
- 63 W takim kontekście, gdy do sądów wspólnotowych wniesiona zostanie skarga o odszkodowanie, przed orzeczeniem co do istoty sporu powinny one na wstępie ustalić swoją właściwość w drodze analizy mającej na celu ustalenie charakteru podnoszonej odpowiedzialności, a więc samej natury danego sporu.
- 64 W tym celu wspomniane sądy nie mogą opierać się jedynie na normach prawnych, na które powołują się strony.
- 65 W tym względzie bowiem, jak podnosi Komisja w pierwszym zarzucie, o którym mowa w pkt 46 niniejszego wyroku, Trybunał orzekł już wcześniej, że samo powołanie się na reguły prawne niewynikające z danej umowy, lecz obowiązujące strony, nie może skutkować zmianą umownego charakteru sporu i wykluczyć go przez to z zakresu jurysdykcji właściwego sądu. W przeciwnym razie charakter sporu i, co za tym idzie, właściwy sąd mogłyby ulegać zmianie w zależności od norm, na które powoływałyby się strony, co byłoby sprzeczne z regułami właściwości rzeczowej poszczególnych sądów (ww. wyrok w sprawie Guigard przeciwko Komisji, pkt 43).
- 66 Sądy wspólnotowe mają natomiast obowiązek sprawdzenia, czy przedmiotem zawisłej przed nimi skargi o odszkodowanie jest żądanie odszkodowawcze oparte w sposób obiektywny i całościowy na prawach i obowiązkach pochodzenia umownego lub pozaumownego. W tym celu, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 49 i 50 opinii, sądy te powinny sprawdzić – w świetle analizy poszczególnych informacji zawartych w aktach sprawy, takich jak w szczególności naruszony przepis prawa, charakter podnoszonej szkody, zarzucane zachowanie, a także stosunki prawne wiążące strony sporu – czy między tymi stronami istnieje rzeczywisty kontekst umowny, związany z przedmiotem sporu, którego dogłębna analiza jest niezbędna do rozstrzygnięcia tego sporu.
- 67 Jeżeli ze wstępnej analizy wspomnianych informacji wynika, że w celu ustalenia zasadności roszczeń skarżącego niezbędna jest interpretacja treści umowy lub umów zawartych przez strony sporu, wspomniane sądy muszą na tym etapie zaprzestać rozpoznawania sporu i stwierdzić brak swej właściwości do jego rozstrzygnięcia, w braku klauzuli arbitrażowej w tych umowach. W takich okolicznościach rozpoznanie skargi o odszkodowanie skierowanej przeciwko Wspólnocie wymagałoby oceny praw i zobowiązań umownych, która nie może nie zostać poddana, zgodnie z art. 240 WE, jurysdykcji sądów krajowych.
- 68 To w świetle powyższych zasad należy zbadać zasadność sformułowanego przez Komisję zarzutu pierwszego.

- 69 W niniejszym przypadku należy stwierdzić, że w ramach badania dopuszczalności skargi wniesionej przez Systran i Systran Luxembourg Sąd słusznie stwierdził w pkt 60 zaskarżonego wyroku, że w celu określenia właściwości na podstawie art. 235 WE powinien on zbadać w świetle poszczególnych istotnych okoliczności sprawy, czy żądanie odszkodowawcze przedstawione przez Systran i Systran Luxembourg opiera się w sposób obiektywny i całościowy na zobowiązaniach pochodzenia umownego, czy na zobowiązaniach pochodzenia pozaumownego, umożliwiającym określenie podstawy sporu.
- 70 Jednak w tymże pkt 60 Sąd stwierdził następnie, że przesłanki te można wywieść między innymi z analizy roszczeń stron, okoliczności leżących u podstaw szkody, której naprawienia żądają skarżący, oraz z samej treści postanowień umownych lub przepisów dotyczących zobowiązań pozaumownych, powoływanych w celu rozstrzygnięcia spornej kwestii.
- 71 Z tego punktu widzenia Sąd uznał zatem w pkt 62 zaskarżonego wyroku, że badanie treści poszczególnych umów zawartych pomiędzy grupą WTC/Systran a Komisją w latach 1975–2002 wchodzi w zakres badania właściwości i nie może doprowadzić jako takie do zmiany charakteru sporu, nadając mu podstawę umowną. Tym samym Sąd orzekł, że jak najbardziej może zbadać treść umowy, tak jak to czyni w przypadku jakiegokolwiek dokumentu, na który powołuje się strona w uzasadnieniu swej argumentacji, aby dowiedzieć się, czy dokument ten może podważyć właściwość rzeczową, która została mu wyraźnie powierzona w art. 235 WE, zaś badanie to wchodzi w zakres badania okoliczności faktycznych, na które powołują się strony w celu ustalenia właściwości Sądu.
- 72 Ponadto w pkt 63 zaskarżonego wyroku, odnosząc się tytułem porównania do wyroku w ww. sprawie Guigard przeciwko Komisji, Sąd dodał, iż w rozpatrywanej sprawie, w której Systran i Systran Luxembourg powołują się wyłącznie na naruszenie zobowiązań pozaumownych, zwykłe powołanie się przez ich kontrahenta na zobowiązania umowne, które nie przewidują spornego zachowania, nie może w konsekwencji zmienić charakteru pozaumownego sporu i wykluczyć go z zakresu jurysdykcji sądu właściwego.
- 73 Wobec tego, zaznaczywszy w pkt 64 zaskarżonego wyroku, że to do strony, która powołuje się na naruszenie danego obowiązku, należy ustalenie jego treści oraz zastosowania do danych okoliczności sprawy, Sąd zbadał, po pierwsze, w pkt 65–82 tegoż wyroku treść żądania odszkodowawczego przedstawionego przez Systran i Systran Luxembourg, a w szczególności dowód własności rzekomo naruszonych praw. Po drugie, w pkt 84–102 omawianego wyroku Sąd zbadał bezprawność zarzucanego Komisji zachowania w drodze szczegółowej analizy licznych umów zawieranych przez strony w latach 1975–2002, w celu ustalenia istnienia ewentualnego umownego upoważnienia zezwalającego Komisji na takie zachowanie.
- 74 W wyniku takiej analizy, uznając, że Komisja nie miała takiego zezwolenia, Sąd oddalił w pkt 104 zaskarżonego wyroku twierdzenia Komisji dotyczące niedopuszczalności skargi ze względu na jej umowną podstawę.
- 75 Tymczasem należy stwierdzić, że orzekając w ten sposób, Sąd naruszył prawo przy stosowaniu zasad przytoczonych w pkt 63–67 niniejszego wyroku, rządzących ustaleniem właściwości sądu w ramach skarg o odszkodowanie skierowanych przeciwko Wspólnocie, a także przy dokonywaniu kwalifikacji prawnej stosunków umownych grupy WTC/Systran z Komisją, które spowodowały, że Sąd naruszył reguły dotyczące swojej właściwości w kształcie określonym w art. 225 ust. 1 WE, art. 235 WE i 240 WE.
- 76 Po pierwsze bowiem, w celu ustalenia umownego bądź pozaumownego charakteru zawisłego przez nim sporu, a tym samym ustalenia swojej właściwości, Sąd nie poprzestał na sprawdzeniu, w części poświęconej dopuszczalności skargi, czy między stronami istnieje, w świetle poszczególnych informacji zawartych w aktach sprawy, rzeczywisty kontekst umowny, związany z przedmiotem sporu, którego dogłębna analiza jest niezbędna do rozstrzygnięcia skargi co do istoty.

- 77 Natomiast w pkt 62 zaskarżonego wyroku Sąd błędnie orzekł, że szczegółna i konkretna analiza treści poszczególnych umów zawieranych przez grupę WTC/Systran z Komisją w latach 1975–2002 wchodzi w zakres badania jego właściwości, ponieważ treść umowy może jak najbardziej być badana, jakby chodziło o dowolny dokument z akt sprawy.
- 78 Dlatego też w pkt 84–102 zaskarżonego wyroku Sąd przeprowadził, w ramach ustalania swojej właściwości, szczegółowe badanie treści licznych postanowień umownych regulujących w latach 1975–2002 stosunki gospodarcze i handlowe grupy WTC/Systran z Komisją w celu sprawdzenia, czy Komisja miała zezwolenie na ujawnianie osobie trzeciej informacji chronionych prawami autorskimi i know-how, których właścicielem był Systran, do wersji Systran Unix systemu automatycznego tłumaczenia Systran, uznając, że umowny charakter odpowiedzialności Wspólnoty zależy od istnienia takiego zezwolenia. Jednakże tego rodzaju analiza, jak słusznie utrzymuje Komisja w pierwszym zarzucie, dotyczy zgodności z prawem lub bezprawnego charakteru zarzucanego tej instytucji zachowania, a zatem wchodzi w zakres istoty sporu, a nie wstępnego ustalenia samego charakteru tego sporu.
- 79 Po drugie, Sąd naruszył również prawo w pkt 84–102 zaskarżonego wyroku przy dokonywaniu kwalifikacji prawej umów zawieranych w latach 1975–2002 przez grupę WTC/Systran z Komisją, gdyż orzekł, w świetle poszczególnych informacji zawartych w aktach sprawy, że istnienie tych umów nie ma wpływu na kwalifikację sporu w rozumieniu art. 235 WE.
- 80 W tym względzie wprawdzie, jak stwierdził Sąd w pkt 62 i 63 zaskarżonego wyroku, nie wystarczy powołać się na jakikolwiek stosunek umowny ze stroną skarżącą lub na zobowiązania umowne, które nie przewidują spornego zachowania, by móc zmienić charakter sporu, nadając mu umowną podstawę, lecz nie zmienia to faktu, że gdy, zważywszy na treść skargi o odszkodowanie skierowanej przeciwko Wspólnocie, interpretacja umowy lub umów zawartych przez strony sporu jest niezbędna do ustalenia, czy zarzucane instytucjom zachowanie było zgodne z prawem, czy bezprawne, spór nie podlega jurysdykcji sądów wspólnotowych.
- 81 Zaś jak zauważył rzecznik generalny w pkt 70 opinii, ma to właśnie miejsce w niniejszej sprawie. Bezsporne jest bowiem, że liczne przedkładane przez Komisję Sądowi dokumenty umowne, wskazane również w zarzucie pierwszym odwołania, w tym w szczególności umowa z dnia 22 grudnia 1975 r. zawarta między Komisją a WTC, umowy zawarte w latach 1976–1987 ze spółkami grupy WTC – wśród których znajduje się w szczególności umowa o współpracy technicznej z dnia 18 stycznia 1985 r. zawarta z Gachotem – umowa o współpracy, umowy licencyjne zawarte z Gachotem w latach 1988 i 1989 oraz umowy o migracji, składają się na rzeczywisty kontekst umowny, związany z przedmiotem sporu, którego dogłębne badanie jest niezbędne w celu ustalenia ewentualnie bezprawnego charakteru zachowania zarzucanego Komisji.
- 82 Taka konstatacja wynika zresztą bezpośrednio z brzmienia niektórych fragmentów zaskarżonego wyroku poświęconych istocie sporu. W pkt 158, 202 i 216–222 zaskarżonego wyroku, w celu stwierdzenia bezprawnego charakteru spornego zachowania, sam Sąd sprawdzał bowiem szczegółowo, czy powoływane przez Komisję dokumenty umowne, o których mowa była w pkt 181–187 zaskarżonego wyroku, dają tej instytucji konkretne upoważnienie zezwalające na omawiane zachowanie.
- 83 W świetle powyższych względów należy zatem stwierdzić, że Sąd błędnie uznał, iż spór ma charakter pozaumowny w rozumieniu art. 235 WE i art. 288 akapit drugi WE.
- 84 W tych okolicznościach należy uwzględnić pierwszy zarzut odwołania i – bez konieczności badania pozostałych zarzutów – uchylić zaskarżony wyrok ze względu na to, że Sąd naruszył reguły dotyczące swojej właściwości, w kształcie określonym w art. 225 ust. 1 WE, art. 235 WE i 240 WE.

W przedmiocie skargi przed Sądem

- 85 Z art. 61 akapit pierwszy statutu Trybunału wynika, że Trybunał może w przypadku uchylenia wyroku Sądu wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala. Ma to miejsce w niniejszym przypadku.
- 86 W tym względzie, jak wynika z pkt 78–82 niniejszego wyroku, sądy wspólnotowe nie są właściwe do rozpoznania skargi o odszkodowanie wniesionej przez Systran i Systran Luxembourg. W związku z tym skargę tę należy odrzucić.

W przedmiocie kosztów

- 87 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania, jeżeli odwołanie jest zasadne i Trybunał orzeka wyrokiem kończącym postępowanie w sprawie, rozstrzyga on o kosztach.
- 88 Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 89 W niniejszej sprawie, ponieważ Komisja wygrała sprawę w odwołaniu, a żądania Systranu i Systranu Luxembourg zostały odrzucone w ramach skargi o odszkodowanie, należy obciążyć te ostatnie kosztami postępowania w niniejszej instancji oraz kosztami postępowania przed Sądem.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Wyrok Sądu Unii Europejskiej z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie T-19/07 Systran i Systran Luxembourg przeciwko Komisji zostaje uchylony.**
- 2) **Skarga Systranu SA i Systranu Luxembourg SA w sprawie T-19/07 zostaje odrzucona.**
- 3) **Systran SA i Systran Luxembourg SA zostają obciążeni kosztami poniesionymi przez Komisję Europejską przed Trybunałem Sprawiedliwości i przed Sądem Unii Europejskiej.**

Podpisy